

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради  
Бердянського державного  
педагогічного університету  
від 2.09.2021 р., протокол №01

Український романтизм

(назва освітнього компоненту)

**ПРОГРАМА**

**обов'язкової навчальної дисципліни**

підготовки \_\_\_\_\_ магістра  
(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності \_\_\_\_\_ 035 Філологія  
(шифр і назва спеціальності)

предметної спеціальності \_\_\_\_\_ 035 українська мова і література  
(шифр і назва предметної спеціальності)

освітньо-професійної програми \_\_\_\_\_ «Філологія»  
(назва освітньо-професійної програми)

Бердянськ, 2021

**РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:**

Ольга НОВИК, доктор філологічних наук, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету \_\_ \_\_\_\_\_.2021 р., протокол №01.

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Український романтизм» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.01 українська мова і література.

**Предметом** навчальної дисципліни є романтизм в українській літературі, а саме художні тексти, напрям, стиль та інтерпретація літературознавством.

**Міждисциплінарні зв'язки:** історія української літератури, актуальні проблеми історії української літератури, історія зарубіжної літератури, український фольклор, історія України, теорія літератури.

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Український романтизм» на другому (магістерському) рівні вищої освіти є дати студентам цілісне уявлення про особливості українського літературного романтизму, специфіку його розвитку та своєрідність авторських індивідуальностей представників цього напрямку.

Основним завданням вивчення дисципліни є систематизація, активізація та доповнення набутих студентами знань про основні тенденції розвитку романтизму.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей та продемонструвати такі результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p><b>ІК.</b> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі середньої освіти або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><b>ЗК 3.</b> Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p><b>ЗК 5.</b> Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p><b>СК 5.</b> Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної предметної спеціальності (мова і література (англійська)); використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії англійської мови в закладах середньої освіти, практиці навчання англійської мови.</p>	<p><b>ПРЗ 2.</b> Демонструє поглиблені знання з обраної предметної спеціальності (мова і література (англійська)).</p> <p><b>ПРУ 5.</b> Здатний доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних питань з предметної спеціальності (мова і література (англійська)) і власну точку зору на них як фахівцям, так і широкому загалу.</p> <p><b>ПРК 1.</b> Демонструє належний рівень володіння державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентує результати своїх досліджень державною та іноземною мовами.</p> <p><b>ПРА 3.</b> Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.</p>

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС / 90 годин.

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

### **Вступ**

### **Предмет і завдання навчального курсу “Український романтизм”.**

Історичний і теоретичний дискурс романтизму. Романтизм як художня категорія. Складові романтизму: тип творчості (напрямок), стиль, стильова тональність. Проблема змісту й форми в романтизмі. “Межі” романтизму в українській і зарубіжній літературах. Три основні стадії: передромантизм XVIII століття, романтизм кінця XVIII – першої половини XIX століття та неоромантизм кінця XIX – початку XX століття.

### **Європейський романтизм: основні риси, течії, школи**

Романтизм (фр. romantisme) як ідейний рух у літературі, науці й мистецтві. Визначальні для романтизму ідеалізм у філософії і культ почуттів, а не розуму, звернення до народності, захоплення фольклором і народною мистецькою творчістю, шукання історичної свідомості й посилене вивчення історичного минулого, втеча від довоколишньої дійсності в ідеалізоване минуле або у вимріяне майбутнє, у фантастику. Становлення романтичного світогляду та романтичного стилю і нових літературних жанрів. Романтизм як художній напрямок, протиставлення класицизму.

### **Основні типологічні аспекти розвитку українського романтизму**

#### **Преромантизм в українській літературі**

«Грамматика малороссийского наречия» Олександра Павловського і збірка Миколи Цертелева «Опыт собрания старинных, малороссийских песней»: думки про глибоку своєрідність і самостійність української мови й української народної поезії. Збірник «Малороссийские песни» М. Максимовича і балади П. Гулака-Артемовського («Твардовський» і «Рибалка», 1827). Протидія бурлескним і трагедійним традиціям, вплив поглибленого вивчення народної творчості, писань російських і польських романтиків. Вплив на утвердження романтизму в українській літературі українських шкіл в російській і польській літературах.

#### **Романтизм в українській літературі: етапи розвитку, осередки**

Харківський осередок. Становлення українського романтизму і розвиток етнографії й історії (збірки етнографічних і фольклорних матеріалів — українських народних пісень М. Максимовича (1827, 1834, 1849), історичних пісень і дум І. Срезневського у збірці «Запорожская старина» (1833—38), народної усної творчості П. Лукашевича (1836), як також публікації історичних праць і пам'яток: Д. Бантиш-Каменського (1822), М. Маркевича (1842—43), О. Бодяньського (1846—48, у тому числі козацьких літописів й «Історії Русів»), А. Скальковського (1846) та інших).

Харківська школа з двома гуртками — перший, створений у 1820-х рр. навколо І. Срезневського (Л. Боровиковський і О. Шпигоцький), другий, діяв у середині 1830-х рр. також під проводом І. Срезневського (А. Метлинський (псевдонім — Амвросій Могила), М. Костомаров (псевдонім — Ієремія Галка) й О. Корсун з М. Петренком і С. Писаревським та іншими). Програмові збірки: «Украинский альманах» (1831) та «Запорожская старина».

#### **Західноукраїнські романтики.**

«Руська трійця»: М. Шашкевич, І. Вагилевич і Я. Головацький. «Русалка Дністровая» (1837). Послідовники «Руської трійці» в її романтичних змаганнях за народність української мови й літератури М. Устиянович і А. Могильницький у Галичині та О. Духнович на Закарпатті.

Київський осередок. Київ другої половини 1830—40-х рр.: М. Максимович, П. Куліш, Т. Шевченко, і прибулі з Харкова А. Метлинський і М. Костомаров. Філософський романтизм членів цього гуртка, поєднаний з вивченням української народної творчості і історії та ідеями слов'янофільства, Кирило-Мефодіївське братство, романтично-християнська програма М. Костомарова «Книги Битія українського народу».

Альманахи: «Киевлянин» (1840, 1841, 1850) М. Максимовича; «Ластівка» (1841) Є. Гребінки; «Сніп» (1841) О. Корсуна; «Молодик» (1843, 1844) І. Бецького; «Южно-Русский сборник» (1848) А. Метлинського. Поезії В. Забіли у «Ластівці», в «Молодику» О. Афанасьєв-Чужбинський, у Москві жив і працював видавець історичних українських матеріалів і одночасно автор романтичних віршів О. Бодяньський.

Журнал «Основа» (1861–1862). Письменники і діячі: кирило-мефодіївці В. Білозерський, М. Костомаров, автор першого романтичного роману «Чорна Рада» (1857) й видавець альманаха «Хата» (1860) П. Куліш і Т. Шевченко.

Пізній романтизм

Творчість О. Стороженка, Я. Щоголева, Ю. Федьковича, С. Руданського, Д. Мордовця у контексті романтизму. Наявні елементи романтизму у ранніх поетів другої половини ХІХ століття.

**Тематика та художні особливості української романтичної поезії (1820–1840-ві рр.)**

Жанрово-стильова палітра української романтичної поезії (балада, лірична пісня, елегія, медитація, сонет). Особливості фольклоризму української романтичної поезії. Вклад поетів-романтиків у розширення ідейно-тематичних меж поезії першої половини ХІХ ст., а також у силабо-тонічну систему українського віршування. Найвидатніші представники українського романтизму: Л. Боровиковський, А. Метлинський, М. Костомаров, В. Забіла, М. Петренко, М. Шашкевич, М. Устиянович. „Українська школа” в польській та російській літературах.

Осмилення історичного минулого в українській романтичній поезії. Розвиток жанру ліричної пісні. Становлення жанру медитативної лірики. Художня своєрідність жанру інтимно-особистісної лірики.

Романтичні настрої в поезії Амвросія Метлинського. Романтичні образи у ліриці митця: могила, степ, кінь, шабля, ворон, вітер, буря, море тощо. Версифікаційна новизна, ритмічне багатство творів поета.

Романсова лірика Олександра Афанасьєва-Чужбинського. Присвяти Т. Шевченкові. Своєрідність картин природи; пейзажі як психологічні паралелізи („Весна”, „Осінь”, „Метіль”). Зв’язки українських віршів з фольклорною поетикою. Поетичні твори російською мовою. І. Франко як перекладач і видавець кращих поетичних творів О. Афанасьєва-Чужбинського.

Елегійна лірика Віктора Забіли. Тема самотньої покривдженої людини. Протиставлення „безтурботності” природи драматичним настроям героя у віршах „Соловей”, „Гуде вітер вельми в полі...”. Пісенна популярність цих творів завдяки музиці М. Глінки. Розробка поширеного романтичного сюжету в поезії „Човник”. Поетичні роздуми над соціальною несправедливістю („Сирота”, „Зовсім світ перевернувся...”). Риси біографізму у творах поета (Два вже літа скоро пройде..., До невірної”, „Туна серця” та ін). намагання вийти за межі романтичної поетики - гумористичний вірш „Остап і чорт”. Звернення до бурлескного стилю (послання „До Шевченка”). Роль В. Забіли у поглибленні психологізму української романтичної поезії. Народнопісенна образність поетових творів. Різноманітність форми. І. Франко - дослідник і видавець поезій В. Забіли. Дослідження творчості поета на сучасному етапі.

Медитативна лірика Михайла Петренка. Грунтовність літературної підготовки, висока культура поетичного слова. Літературні впливи Т. Шевченка (Думи мої, думи мої...”), М. Лермонтова („Небо”), І. Козлова („Як в сумерки вечірній дзвін...”). Перший вірш циклу „Небо” (Дивлюсь я на небо та й думку гадаю ...) як популярна народна пісня. Пісенність вірша „Туди мої очі, туди моя думка...”. Філологічний аналіз поетичних творів „Минулися мої ходи...”, „Чого ти, козаче, чого ти, бурлаче...”, „Іван Кучерявий”, „Недуг”. Роль М. Петренка у ритмічному і стильовому збагаченні української романтичної поезії, в поглибленні її ліризму.

**Українська романтична балада: мотиви, образи, художня своєрідність.**

Жанрова своєрідність української романтичної балади. Популярність балад, в яких перехрестилися фольклорні й історичні мотиви (М.Костомаров „Ластівка" „Пан Шульпіка" „Брат з сестрою"; Л.Боровиковський „Чорноморець", „Бандурист"; А.Метлинський „Смерть бандуриста", „Козачая смерть" тощо).

Баладна творчість Левка Боровиковського. Балада „Маруся", її генетичний зв'язок з українським фольклором, одно сюжетними романтичними баладами Г.-А.Бюргера („Ленора") та В.Жуковського („Светлана"). Оцінка твору І.Франком. Народні пісні, прислів'я, перекази – джерела балад „Чарівниця", „Вивідка", „ледащо". Балада „Молодиця" та дискусії щодо її авторства.

Баладна творчість Амвросія Метлинського. Патріотичний пафос балади „Підземна церква". Втілення у баладі активної громадянської позиції поета. Відображення у баладі „Смерть бандуриста" поглядів Амвросія Метлинського на літературу як на фактор народного життя. Спроба митця надати баладній дії героїчного й трагічного характеру.

Баладна творчість Миколи Костомарова (літературний псевдонім – Ієремія Галка). Наслідкування в окремих творах збірок „Українські балади" і „Вітка" мотивів, настроїв і поетичних форм А.Метлинського. Актуальна проблематика оригінальних творів. Балада „Пан Шульпіка" – викривальний твір українського романтизму. Поглиблений інтерес поета до історичних та фольклорних тем („Співець Митуса", „Брат з сестрою", „Ластівка" та ін.).

Ранні балади Тараса Шевченка: традиції та новаторство.

### **Особливості розвитку романтизму в Західній Україні.**

Передумови національно-культурного відродження й становлення нової української літератури. Специфіка розвитку літературного процесу в Західній Україні наприкінці ХУІІІ – у першій половині ХІХ ст. Джерела виникнення нової української літератури на західноукраїнських землях. Загальний огляд культурного життя та літературного процесу 30-40-х років ХІХ ст.

Львівський гурток прогресивної молоді „Руська трійця" та його історичне значення. Історія видання та розповсюдження „Русалки Дністрової" – першої в Західній Україні книги українською мовою. Романтичний характер альманаху. „Русалка Дністровая" як явище для свого часу „наскрізь революційне" (І.Франко).

Маркіян Шашкевич – провідний український романтик перших десятиріч ХІХ ст., керівник „Руської трійці", письменник, фольклорист, публіцист, громадсько-культурний діяч. Мотиви лірики. Вірш „Слово до читателів руського язика" як вираження просвітительських настроїв Руської трійці. Тема визвольної боротьби народу, ідея органічної єдності розрізнених у часи Шашкевича українських земель у поезіях „Болеслав Кривоустий під Галичем, 1139", „О Наливайку", „Хмельницького обступленіє Львова". Романтичне протиставлення тогочасної дійсності ідеалізованій давнині у вірші „Згадка". Вплив поеми Я.Коллара „Дочка Слави" на цей твір Патріотичний настій вірша „Споминайте, браття милі...", поетичне утвердження у творах „Руська мати нас родила...", „Побратимові" права української мови, пісні й літератури на вільний розвиток. Оригінальність архітекtonіки послання. Алегоричне втілення поривань до вільного життя у поезії „Веснянка". Глибока ліричність твору, популярність його як народної пісні (музика В.Матюка), поетизація рідної природи у творі „Підлісся". Жанрова розмаїтість поезії М.Шашкевича. Поезія М.Шашкевича та народнопісенна символіка. Проблема авторства байок у Шашкевичевій читанці. Твір „Олена" М.Шашкевича – зразок жанрового синкретизму в українській романтичній прозі (найвиразніші ознаки романтичного оповідання). Проблематика твору. Ритмізована проза М.Шашкевича.

Іван Вагилевич – поет, граматик, історик, етнограф, фольклорист. Вплив пісень, казок і легенд Бойківщини – рідного карпатського краю – на розвиток поетичної натури. „Ходіння в народ" за фольклором і старовинними речами в семінарські роки, просвітницька діяльність. Поетичні твори у „Русалці Дністровій" – балади „Мадей", „Жулин і Калина". Відповідність поезики балад романтичній естетиці. Елегійність

польської лірики поета. Переклади з чеської літератури. Науково-дослідницькі праці І.Вагилевича, їх відповідність тогочасному рівневі науки. „Замітки о руській літературі” – перший у Західній Україні історичний нарис рідного письменства.

Яків Головацький – поет, фольклорист, етнограф, філолог-славист, історик, географ, видавець, громадський діяч. Участь у виданні альманаху „Русалка Дністровая” і двох частин „Вінка русинам на обжинки”. Культурницько-політична і видавнича діяльність у 1848 – 1849 рр. Еволюція суспільно-політичних поглядів. Проблематика романтичної поезії Я.Головацького („Весна”, „Туга за родиною”, Два віночки”, „Річка”, „Моя доля”). Альбомні присвяти І.Срезневському та В.ГанціЯема слов’янської єдності у цих присвятах. Мова і стиль поезій. Збірник „Народные песни Гапицкой и Угорской Руси” (три частини в чотирьох книгах) як один з найцінніших набутоків у творчому доробку Я.Головацького. Статті про нове українське письменство, спогади суспільно-літературного характеру. Я.Головацький як дослідник давньої української літератури. Наукова цінність значної епістолярії письменника і вченого.

Микола Устиянович – поет, прозаїк, культурно-просвітній діяч. Провідні мотиви кращих поезій М.Устияновича. романтизовано-піднесене змалювання опришківського життя в поезіях „Верховинець” („Верховино, світку ти наш...”) і „Піснь опришків”, що стали народними піснями. Елементи ідеалізації у творах про опришківство, а також у поезії „Хпібороб”. Віршові обробки народних сюжетів („І старому придасться школа...”). Поезії історичного характеру („Ужас на Русі при зближенню монголів...”, „Похід Русі на Царгород” та ін). Жанрова і версифікаційна різноманітність поезій М.Устияновича. Мовно-стилістичні особливості. Заслуги М.Устияновича у розвитку української романтичної прози, в утвердженні її на західноукраїнських землях. Ідейно-естетичний аналіз оповідання „Месьть верховинця”. Діалектні особливості прози М.Устияновича. Місце М.Устияновича в українському літературному процесі.

Антін Могильницький – поет, педагог. Заклик розвивати рідну мову („Рідна мова”). Панегірик „Радісне привітане...” як намір утвердити українську мову у „високих” жанрах. Особливості поетики твору „Скит Манявський”. Народні легенди й перекази як найперші джерела твору. Романтичний характер поеми й естетичні позиції автора

### **Українська романтична проза**

Розвиток української прози середини ХІХ ст.: жанрово-тематичне багатство.

Художній світ письменницької спадщини Пантелеймона Куліша

Біографічні відомості про автора. Особливості світогляду письменника. Хутірська філософія. Питання періодизації творчості. Прозовий доробок: тематика, жанрові різновиди, образи. Особливості жанру історичного роману Пантелеймона Куліша “Чорна рада”. Вальтерскотівські традиції у творі. Образна система роману. Композиційні особливості. Жанрові модифікації малої прози письменника.

Проблематика та жанрово-стильові особливості прози Олекси Стороженка

Життєвий і творчий шлях письменника. Поетика малої прози Олекси Стороженка. Літературне опрацювання фольклорних зразків у циклі “З народних уст”. Дидактичне спрямування циклу. Поєднання побутово-етнографічного зображення з химерним світом повір’їв та легенд в оповіданнях “Закоханий чорт”, “Чортова корчма”, “Сужена”, “Вуси”, “Голка”. Риси готичного стилю у творі «Примари Несвізького замку». Ідеалістичне змалювання козацтва в оповіданнях О.Стороженка (“Кіндрат Бубненко-Швидкий”, “Дороги”, “Мірошник”, “Споминки про Микиту Леонтійовича Коржа”). Особливості композиції творів. Образ оповідача. Художня специфіка. “Марко Проклятий”: жанрова та художня специфіка. Західноєвропейська готична проза та українська література. Джерела повісті “Марко Проклятий”. Історія написання та видання, структурно-композиційні особливості. Образ Марка Проклятого: архаїчні витоки, засоби характеротворення. Романтичне зображення образів-персонажів у творі (Кривоніс, Єремія Вишневецький, Кобза, Княгиня Четвертинська, запорожці).

Творчість Юрія Адальберта Федьковича: жанрово-тематичні особливості

Естетичні погляди Юрія Федьковича. Художня спадщина письменника, її жанрове багатство. Поетичні здобутки автора. Традиції та новаторство Юрія Федьковича у прозовій творчості. Специфіка опрацювання теми кохання в оповіданнях „Люба-згуба”, „Серце не навчити” та ін. Стильовий еkleктизм творів. Морально-дидактична проза письменника, її особливості. Тематика жовнірського життя у прозі Ю. Федьковича.

Пошуки Миколи Костомарова в епічних жанрах. Художня проза письменника. „Сорок літ” („Народная малороссийская легенда”). Правдиве зображення злочинності суспільства, філософсько-релігійні погляди у творах. Інші казки за народними сюжетами („Казка про дівку-семилітку”, „Торба”, „Лови”). „Книги буття українського народу” – маніфест кирило-мефодіївців. Зображення історичного минулого в творах „Кудеяр”, „Чернігівка” та ін

### **Українська романтична драматургія**

П’єса К.Тополі «Чари»: преромантичні риси, психологізм твору

Українська драматургія в середині XIX століття. М.Костомаров – зачинатель української історичної драматургії. Перші українські трагедії „Сава Чалий” і „Переяславська ніч”. Особливості драматургії Пантелеймона Куліша. Драматичні твори Юрія Федьковича.

М.Костомаров – зачинатель української історичної драматургії. Перші українські трагедії „Сава Чалий” і „Переяславська ніч”. Фольклорна основа драми „Сава Чалий”, часове зміщення й довільне трактування історичного факту. Історизм твору „Переяславська ніч”; висунення на перший план особистої драми закоханих романтизованих героїв. Перший у новій українській літературі образ мужньої жінки-патріотки.

Особливості драматургії Пантелеймона Куліша. Драматична трилогія як відображення історіософських поглядів письменника. Значення перекладацької спадщини, літературно-критичної і видавничої діяльності письменника.

Драматичні твори Юрія Федьковича у контексті романтизму.

### **Тарас Шевченко як романтик**

Т.Г.Шевченко – геній України, речник національного й визволення українського народу. Балади та ранні поеми. Завершення в творчості Шевченка процесу становлення нової української літератури і початок нової епохи в її історії. Романтичні риси лірики Тараса Шевченка. Багатогранність творчої діяльності Шевченка: поет, прозаїк, драматург, художник. Шевченко в оцінці критики. Основні проблеми шевченкознавства, напрями досліджень. Наукові праці про романтизм у творчості Тараса Шевченка.

### **Течії українського романтизму**

Проблеми класифікації течій романтизму у працях Т.Бовсунівської, М.Зерова, Д.Наливайка, Є.Нахліка, М.Наєнка, Ю.Шевельова, М.Яценка та інших вчених.

Микола Гоголь – український письменник-романтик, що писав російською мовою. Характерні риси романтизму у прозі автора. Дискусії у літературознавстві.

### **Пізній український романтизм**

Художній світ письменників Степана Руданського та Якова Щоголева

Художня специфіка поетичної творчості Степана Руданського. Загальна характеристика лірики письменника петербурзького періоду. Традиції Т. Шевченка в художній спадщині поета. Образ героя у поезії Степана Руданського, його ідейне навантаження та спрямування. Ліро-епічні твори письменника: фольклорна основа, тематика, художня специфіка. Внесок творчого доробку Степана Руданського в розвиток української літератури.

«Непривітаний співець» Яків Щоголев як пізній романтик. Риси романтизму у творах Михайла Старицького.

### **Романтизм в українській літературі XX століття**

Неоромантизм у творчості Лесі Українки.

«Романтика вітаїзму».



Романтичні риси в художній прозі середини ХХ століття. Творчість Олександра Довженка, Олеся Гончара.

Романтична стильова течія в українській радянській поезії 20-30-х років (М. Бажан, Ю. Яновський, О. Влизько, Л. Первомайський). Романтична стильова течія в українській радянській поезії в період формування основ методу соціалістичного реалізму. Творчі пошуки нових засобів художнього виразу. Внутрішня диференціація романтичної стильової течії. Теоретична боротьба навколо проблеми романтизму в українській радянській літературі. Розвиток романтичної стильової течії в 30-х роках.

#### **Романтизм у музиці та в мистецтві**

В українській музиці вплив романтизму позначився слабо. Його елементи помітні лише у творах українських композиторів другої половини 19 ст.: С. Гулака-Артемовського, М. Лисенка, В. Матюка, П. Воробкевича, А. Вахнянина й інших, зокрема у їхніх композиціях на слова поетів-романтиків. Тривале місце в історії української музики й театру зайняли написані за творами романтиків опери «Запорожець за Дунаєм» (1863) С. Гулака-Артемовського, «Різдвяна ніч» (1874), «Утоплена» (1883-84), «Тарас Бульба» (1890) М. Лисенка.

#### **Проблема сучасного трактування романтизму як художнього напрямку**

Проблеми романтизму в наукових працях. Огляд наукової літератури з проблем становлення та розвитку українського романтизму. Естетика українського романтизму в працях І. Айзенштока, М. Зерова, Д. Чижевського, Т. Бовсунівської, Т. Комаринця, Ю. Шереха та ін.. Романтичний епос у рецепції М. Наєнка, Є. Нахліка. В. Івашків про романтичну драматургію. Компаративне вивчення явищ і постатей українського романтизму.

### **3. Рекомендована література**

#### **Базова**

1. Історія української літератури та літературно-критичної думки кінця ХІХ – початку ХХ століття : підручник / [за ред. О. А. Галича]. Луганськ : Альма-матер, 2008. 479 с.
2. Історія української літератури ХІХ ст. (70–90-ті роки) : у 2 кн. : підручник / за ред. О. Д. Гнідан. К. : Вища школа, 2003. Кн. 1-2.
3. Історія української літератури ХІХ століття : у 2 кн. : підручник / [за ред. М.Г. Жулинського]. К. : Либідь, 2005. Кн. 1 – 2
4. Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн. : [підруч. для студентів гуманіт. спеціальностей вищих навч. закладів] / [за ред. В. Г. Дончика]. К. : Либідь, 1998..
5. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст. : у 2 кн. : підручник / за ред. О. Д. Гнідан. К. : Либідь, 2005.
6. Наєнко М.К. Історія українського літературознавства : підручник. – вид. 2-ге, зі змін. й доп. К. : Академія, 2003. 359 с. (Альма-матер).
7. Новик О. Оригінальність традиційності [Текст] : [монографія]. Бердянськ : БДПУ, 2019. 175 с.
8. Новик О. Український романтизм: посібник. Бердянськ: БДПУ, 2017.
9. Пахаренко В. Українська поетика : [посібник для студентів вищих навч. закладів]. вид. 3-тє, доп. Черкаси : Відлуння-Плюс, 2009. 403 с.
10. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М.Зубрицької. 2-е вид., доп. Львів : Літопис, 2002. 831 с.
11. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період : навч. Посібник. К. : Академія, 2008. 247 с. (Альма-матер).

#### **Допоміжна**

1. Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років ХХ ст. : [монографія] / Стефанія Андрусів. Львів : Львівський нац. ун-т імені Івана Франка, 2000. 340 с.
2. Арендаренко І. По дорозі й назустріч (англійська та українська романтичні поезії).

- порівняльна типологія і поетика). Київ: Фоліант, 2004. 213, [1] с.
3. Бернадська Н.І. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція : монографія. Київ : Академвидав, 2004. 368 с.
  4. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. Частина 1: Етногенез та теогенез. Київ: ІЛ НАНУ, 1997.
  5. Бовсунівська Т. Феномен українського романтизму. Частина 2: Ейдетика. Київ: КСУ, 1998.
  6. Борзенко О.І. Сентиментальна «провінція» (Нова українська література на етапі становлення). Харків, 2006. 322 с.
  7. Гуляк А.Б. Становлення українського історичного роману. Київ: Міжнар. фінансова агенція, 1997. 294с.
  8. Двадцять роки: літературні дискусії, полеміки : літ.-крит. ст. / [упор. В.Г.Дончик]. Київ: Дніпро, 1991. 366 с.
  9. Камінчук О. Поетика української романтичної лірики (проблеми просторової організації поетичного тексту) Київ: ТОВ «ЛДЛ», 1998. 157 с.
  10. Крохмальний Р. Образ і текст: світоглядні, мистецькі та комунікативні виміри (на матеріалі текстів українських романтиків першої половини ХІХ століття) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 344 с.
  11. Новик О. П. Мотив мовчання у поезії українського романтизму. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки.* 2014. Вип. 4. С. 279-286.
  12. Новик О. Неповторність повторного. Барокові традиції в літературі українського романтизму : монографія. Харків : Майдан, 2011. 366, [1] с.
  13. Новиков А. Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку ХХ ст. : монографія . Харків : Сага, 2011. 407 с.
  14. Павличко С. Український романтизм: тяглість наряду як естетичний тупик. *Павличко С. Теорія літератури.* Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. С. 491–496.
  15. Шумило Н. Під знаком національної самотності. Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – поч. ХХ ст.: [монографія]. Київ : Задруга, 2003. 353с.

## 12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ ([www.bdpu.org/library](http://www.bdpu.org/library))
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)
3. Бібліотека української літератури. – Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua/>
4. Віртуальний підручник з української літератури : Словник літературознавчих термінів: <http://eureka.ucoz.ua/blog/1-0-14>
5. Електронна бібліотека української літератури. <http://www.utoronto.ca/elul/>
6. Ізборник. Історія України ІХ–ХVІІІ ст. Першоджерела та інтерпретації: <http://litopys.org.ua/>
7. ЛітАкцент. – Режим доступу : <http://litakcent.com/>
8. Український центр: освітньо-інформаційний ресурс.: <http://www.ukrcenter.com/library/default.asp>
9. Чтиво. – Електронна бібліотека: <http://chtyvo.org.ua/>

**4. Методи навчання:** Лекції. Практичні заняття, домашні завдання. Самостійна робота: домашні завдання, читання художніх текстів і вивчення на пам'ять.

**5. Форма підсумкового контролю успішності навчання:** поточний контроль, залік.

**6. Система оцінювання.**

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі усного заліку або тесту (для дистанційної форми).

**Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах**

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль			
Практичні заняття	60		<b>100</b>
Самостійна робота	40		
Підсумковий контроль			
Залік	100	100	

### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	Добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	Задовільно		E (задовільно)
35-49	Незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни